



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Vtrum iustificatio impii sit remissio peccatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

- ¶ Sexto, Vtrum gratiæ infusio, & culpæ remissio sint idem.
- ¶ Septimo, vtrum remissio culpæ naturaliter præcedat infusionem gratiæ.
- ¶ Octavo, Vtrum in iustificatione impii, motus liberi arbitrii naturaliter præcedat infusionem gratiæ.
- ¶ Nono, Vtrum iustificatio sit in instanti.

ARTICVLVS PRIMVS.

Vtrum iustificatio impii sit remissio peccatorum.



QVÆSTIO est de iustificatione impii. Et primo queritur, vtrum iustificatio impii sit remissio peccatorum. Et videtur quod non. Iustificatio. n. a iustitia dicitur, que est una virtus; peccatorum autem remissio non fit per unam tantum virtutem, nam peccata non uni tantum virtuti opponuntur, sed omnibus. ergo iustificatio non est peccatorum remissio. Sed dicendum, quod peccatorum remissio fit per iustitiam generalem.

A super illad, Quos vocavit, hos & iustificavit, glo. remissione peccatorum. ergo remissio peccatorum est iustificatio.

RESPON. Dicendum, quod differentia est inter motum & mutationem, nam motus vnus est quo aliquid affirmatiue significatum abicitur, & aliud affirmatiue significatum acquiritur. Est enim motus de subiecto in subiectum, vt dicitur in 5. Phyl. per subiectum autem intelligitur hoc aliquid affirmatiue monstratum, vt album, & nigrum. Vnde vnus motus alterationis est, quo album abicitur, & nigrum acquiritur; sed in mutationibus, quæ sunt generatio, & corruptio, aliter est. Nam generatio est mutatio de non subiecto in subiectum, vt de non albo in album. Corruptio vero est mutatio de non subiecto in non subiectum, vt de albo in non albū.

Gen. 7. 10. b.

Et ideo in abiectione vnus affirmati, & adeptio alterius, oportet duas mutationes intelligi, quarum vna sit generatio, & alia corruptio vel simpliciter, vel secundum quid. Sic ergo si in transitu, qui est de albedine in nigredinem, consideretur ipse motus, idem motus figuratur per ablationem vnus, & inductionem alterius, nō autem significatur eadem mutatio; sed diuersa, tamen seiauecem concomitantes: quia generatio vnus non est sine corruptione alterius. Iustificatio autem significat motum ad iustitiam, sicut dealbatio morum ad albedinē, quamuis posset iustificatio significare formale iustitiæ effectum, nam iustitia iustificat: sicut albedo facit album. Si ergo iustificatio accipitur, vt quidam motus, cum oporteat eundem motum intelligi quo peccatum aufertur, & iustitia inducitur, idem erit iustificatio quod peccatorum remissio, solum ratione differens, prout ambo eundem motum nominant: sed unum secundum respectum ad terminum a quo, alium vero secundum respectum ad terminum ad quem. Si accipitur iustificatio per viam mutationis, sic aliam mutationem significat iustificatio, scilicet iustitiæ generationem, & aliam peccatorum remissio, scilicet corruptionem culpæ. Sic autem iustificatio & remissio peccatorum non erunt idem, nisi per concomitantiam. Vt olibet autem modo iustificatio accipitur, oportet quod a tali iustitia dicat, quæ peccato cullibet opposita sit. Nam & motus est de contrario in contrarium, & generatio, & corruptio se se concomitantes contrariorum sunt. De autem iustitia, tripliciter. Vno modo, secundum quod est quadam specialis virtus contra alias cardinales diuisa, prout dicitur iustitia, qua homo dirigitur in his, quæ veniunt in communicationem vitæ: sicut sunt contractus diuersi: hæc autem virtus non est omni peccato contraria, sed tantum illis peccatis, quæ circa huiusmodi communicationem fiunt: sicut furtum rapina, & alia huiusmodi. Vnde, sic non potest iustitia hic accipi. Alio modo dicitur iustitia legalis, quæ secundum Philosophum est omnis virtus sola ratione a virtute differens. Virtus enim secundum quod actum suum in bonum commune ordinat, ad quod etiam intendit legislator, iustitia legalis dicitur, quia legem seruat: sicut fortis cum in acie fortiter confiligit propter salutem reipublicæ. Sic ergo patet, quod quamuis omnis virtus sit iustitia legalis quodammodo, non tamen quilibet actus virtutis est actus legalis iustitiæ: sed ille solus, qui est ad bonum commune ordinatus, & potest contingere de actu cuiuslibet virtutis, & sic per consequens, nec omnis actus peccati iustitiæ legali opponitur. Vnde nec a iustitia legali dici potest iustificatio, quæ est remissio peccatorum. Tertio

facit album. Si ergo iustificatio accipitur, vt quidam motus, cum oporteat eundem motum intelligi quo peccatum aufertur, & iustitia inducitur, idem erit iustificatio quod peccatorum remissio, solum ratione differens, prout ambo eundem motum nominant: sed unum secundum respectum ad terminum a quo, alium vero secundum respectum ad terminum ad quem. Si accipitur iustificatio per viam mutationis, sic aliam mutationem significat iustificatio, scilicet iustitiæ generationem, & aliam peccatorum remissio, scilicet corruptionem culpæ. Sic autem iustificatio & remissio peccatorum non erunt idem, nisi per concomitantiam. Vt olibet autem modo iustificatio accipitur, oportet quod a tali iustitia dicat, quæ peccato cullibet opposita sit. Nam & motus est de contrario in contrarium, & generatio, & corruptio se se concomitantes contrariorum sunt. De autem iustitia, tripliciter. Vno modo, secundum quod est quadam specialis virtus contra alias cardinales diuisa, prout dicitur iustitia, qua homo dirigitur in his, quæ veniunt in communicationem vitæ: sicut sunt contractus diuersi: hæc autem virtus non est omni peccato contraria, sed tantum illis peccatis, quæ circa huiusmodi communicationem fiunt: sicut furtum rapina, & alia huiusmodi. Vnde, sic non potest iustitia hic accipi. Alio modo dicitur iustitia legalis, quæ secundum Philosophum est omnis virtus sola ratione a virtute differens. Virtus enim secundum quod actum suum in bonum commune ordinat, ad quod etiam intendit legislator, iustitia legalis dicitur, quia legem seruat: sicut fortis cum in acie fortiter confiligit propter salutem reipublicæ. Sic ergo patet, quod quamuis omnis virtus sit iustitia legalis quodammodo, non tamen quilibet actus virtutis est actus legalis iustitiæ: sed ille solus, qui est ad bonum commune ordinatus, & potest contingere de actu cuiuslibet virtutis, & sic per consequens, nec omnis actus peccati iustitiæ legali opponitur. Vnde nec a iustitia legali dici potest iustificatio, quæ est remissio peccatorum. Tertio

5. ethic. c. 6. tom. 5.

Idem videtur ex hoc, quod habetur Act. 16. Fide purificans corda eorum. Iustificatio præcedit gratiā sicut motus terminum ad quem: remissio autem peccatorum sequitur gratiam sicut effectus causam. ergo iustificatio prior est quā peccatorum remissio, & si nō sunt idē.

Iustitiæ actus est reddere debitū: sed peccatori non debetur uenia, sed magis pena. ergo remissio peccatorum non debet iustitiæ attribui.

Iustitia respicit meritum, misericordia vero miseriam, vt Bern. dicit: sed peccatoris non est aliquod meritum, sed magis est in statu miserie, quia miseris facit populos peccatum, ut habetur prou. 13. ergo remissio peccatorum non debet attribui iustitiæ: sed magis misericordiae. Sed dicendum, quod licet in peccatore non sit meritum congrui, est tamen in eo meritum congrui.

Sed contra, iustitia equalitatem respicit: meritum autem congrui nō est equale premio. ergo meritum congrui non sufficit ad rationē iustitiæ.

Remissio peccatorum est vnus de quatuor que requiruntur ad iustificationem impii. ergo iustificatio impii non est peccatorum remissio.

Quicumque sit iustus, iustificatur: sed aliquis factus est iustus cui peccata remissa non sunt, scilicet Christus & primus homo in statu innocentie, si gratiam habuit. ergo iustificatio non est peccatorum remissio.

Sed contra, iustitia generalis secundum philosophum in 5. Ethic. est idem quod omnis virtus; remissio autem peccatorum non est effectus virtutis, sed gratiæ. ergo peccatorum remissio non debet dici iustificatio, sed magis gratificatio.

Præter. Si per aliquam virtutem sit peccatorum remissio, per illam præcipue fieri debet, quæ cum peccato simul esse non potest; hæc autem est charitas quæ nunquam est informis. ergo remissio peccatorum nō dēt iustitiæ attribui, sed magis charitati.

Præter. Idem videtur ex hoc quod dicitur pro verb. decimo. Vniuersa delicta operit charitas.

Præter. Peccatū est mors spiritualis animæ, morti autem vita opponitur. cum ergo vita spiritualis præcipue fidei attribuitur in scriptura, ut patet Abac. 2. & Rom. 1. Iustus autem meus ex fide uiuit, videtur quod peccatorum remissio fidei attribui debeat & non iustitiæ.

Idem videtur ex hoc, quod habetur Act. 16. Fide purificans corda eorum.

Præter. Iustificatio præcedit gratiā sicut motus terminum ad quem: remissio autem peccatorum sequitur gratiam sicut effectus causam. ergo iustificatio prior est quā peccatorum remissio, & si nō sunt idē.

Iustitiæ actus est reddere debitū: sed peccatori non debetur uenia, sed magis pena. ergo remissio peccatorum non debet iustitiæ attribui.

Iustitia respicit meritum, misericordia vero miseriam, vt Bern. dicit: sed peccatoris non est aliquod meritum, sed magis est in statu miserie, quia miseris facit populos peccatum, ut habetur prou. 13. ergo remissio peccatorum non debet attribui iustitiæ: sed magis misericordiae. Sed dicendum, quod licet in peccatore non sit meritum congrui, est tamen in eo meritum congrui.

Sed contra, iustitia equalitatem respicit: meritum autem congrui nō est equale premio. ergo meritum congrui non sufficit ad rationē iustitiæ.

Remissio peccatorum est vnus de quatuor que requiruntur ad iustificationem impii. ergo iustificatio impii non est peccatorum remissio.

Quicumque sit iustus, iustificatur: sed aliquis factus est iustus cui peccata remissa non sunt, scilicet Christus & primus homo in statu innocentie, si gratiam habuit. ergo iustificatio non est peccatorum remissio.

SED CONTRA est, quod dicit in glo. Roman. 8.

14. q. 2.

14. q. 2.

14. q. 2.

14. q. 2.

tio modo, iustitia nominat quendam statum proprium, secundum quem homo se habet in debito ordine ad Deum, ad proximum, & ad seipsum, ut scilicet in eo inferiores vires superiori subdantur: quod appellat Philosophus in 5. Eth. iustitiam metaphoricè dictam, cum consideretur inter diversas vires eiusdem personæ, iustitia proprie dicta semper existente inter diversas personas. Et huic iustitiæ omne peccatum opponitur, cum per quodlibet peccatum aliquid de prædicto ordine corrumpatur. Et ideo ab hac iustitia iustificatio nominatur, siue sicut motus a termino, siue sicut effectus formalis a forma.

AD PRIMVM ergo dicendum, quod obiectio illa procedit de iustitia speciali.

AD II. Dicendum, quod iustificatio non dicitur a iustitia legali, quæ est omnis virtus, sed a iustitia, quæ dicitur generalem rectitudinem in anima, a qua potius quam a gratia iustificatio denominatur: quia huic iustitiæ directe & immediate omne peccatum opponitur, cum omnes potestias animæ attingat: gratia vero est in essentia animæ.

AD III. Dicendum, quod charitas dicitur causa remissionis peccatorum, in quantum per eam homo Deo coniungitur, a quo aversus peccato erat. Non tamen omne peccatum directe & immediate charitati opponitur: sed prædictæ iustitiæ.

Et per hoc patet solutio ad quartum.

AD V. Dicendum, quod vita spiritualis attribuitur fidei, eo quod in actu fidei primo manifestatur spiritualis vita: sicut dicitur in 2. de Anima, quod vivere inest uiuentibus secundum animam vegetabilem propter hoc, quod in eius actu primo manifestatur vita. Non tamen omnis actus uitæ naturalis est per animam vegetabilem, & similiter non omnis actus uitæ spiritualis est fidei, sed aliarum virtutum. Vnde non omne peccatum directe, & immediate fidei opponitur.

AD VI. Dicendum, quod purificatio cordis fidei attribuitur, in quantum in purificatione prædicta primo apparet motus fidei, Accedentem. n. ad Deum oportet credere, quia est, ut habetur Hebr. 11.

AD VII. Dicendum, quod sicut iustificatio potest accipi, ut motus ad iustitiã, & ut effectus formalis iustitiæ; ita et remissio culpæ. Nam sicut iustitia formaliter iustificat, ita & culpam formaliter abiicit, sicut formaliter albedo abiicit nigredinem. Sic ergo remissio culpæ, ut est formalis effectus iustitiæ, uel gratiæ, sequitur gratiam, & similiter iustificatio: prout autem significatur, ut motus quidam, præintelligitur ad gratiam, sicut & iustificatio.

AD VIII. Dicendum, quod aliqua operatio potest dupliciter nominari scilicet a principio, & a fine, sicut actio qua medicus agit in infirmum nominatur medicatio ex parte principij, quia est effectus medicinæ: sed ex parte finis dicitur sanatio, quia est uia ad sanitatem. Sic ergo remissio peccatorum dicitur iustificatio ex parte termini uel finis: dicitur etiam & miseratio ex parte principij, in quantum est opus diuinæ misericordiæ, quam uis & in remissione peccatorum aliqua iustitia seruetur, secundum quod omnes uia Domini sunt misericordiæ & ueritas, præcipue quidem ex parte Dei, in quantum remittendo peccata facit quod Deum decet secundum quod Anselmus dicit in Prosologion. cū parcis peccatoribus, iustus es, decet. n. te. Et hoc est quod in psalm. 53. dicitur. In iustitia tua libera me. Aliquo etiam modo, sed non sufficienter, apparet iustitia ex parte eius cui peccatum remittitur, in quantum in eo aliqua

dispositio ad gratiam inuenitur, licet insufficientis. Et per hoc patet responsio ad nonum & decimum. AD XI. Dicendum, quod remissio peccatorum aliquo modo distinguitur uel re, uel ratione a iustificatione, & sic conuiduitur contra gratiæ institutionem, & ponitur unum de quatuor, quæ ad iustificationem impii requiruntur.

AD XII. Dicendum, quod ad iustificationem, in quantum huiusmodi, pertinet iustitiæ collatio: sed in quantum est impii iustificatio, sic ad eam pertinet peccatorum remissio, & hoc modo Christo non competit nec etiam homini in statu innocentie.

ARTICVLVS II.

Utrum peccatorum remissio possit esse sine gratia.

Secundo queritur, utrum peccatorum remissio possit esse sine gratia. Et uidetur quod sic. Facilius enim est destruere, quam construere: sed homo sufficit per seipsum ad destruendum peccatum, ergo & per seipsum sufficit ad destruendum, & ita remissio peccatorum potest fieri sine gratia. ¶ 2. Præter. Contraria peccata non possunt simul esse eidem, sed aliquis qui tunc in peccato uno, potest per seipsum transire ad contrarium, sicut qui fuit auarus, potest per seipsum fieri prodigus, ergo aliquis per seipsum potest exire a peccato in quod fuit, & sic ad remissionem peccatorum non requiritur gratia, ut uidetur. Sed dicendum, quod peccata sunt contraria, sicut contrarii actus, non autem sicut contrariæ formæ.

¶ 3. Sed contra, Peccatum adhuc remanet quando actu transit, ut Augustinus dicit in li. de Nuptiis & concupiscentia. Nec ad remissionem peccatorum sufficit quod actus peccati transierit, ergo aliquid remanet ex peccato quod remissione indiget: sed contrariorum contrarii sunt effectus, illa ergo quæ ex contrariis peccatis remanent, sunt contraria, & sic non possunt simul esse, & ita idem sequetur quod prius.

¶ 4. Præter. Contrariorum mediatorum, unum potest remoueri sine hoc quod aliud inducatur. sicut nigredo potest expelli absque inductione albedinis: sed iter statum culpæ & statum gratiæ est aliud medium, status nature condita: in quo secundum quosdam homo neque gratiam habuit neque culpam, ergo non est necessarium ad remissionem culpæ quod aliquis gratiam accipiat.

¶ 5. Præ. Plus potest Deus in reparando, quam homo possit in corrupendo: sed homo potest a statu nature in quo gratiam non habebat, corrumpi in statum culpæ, ergo Deus potest hominem a statu culpæ reducere in statum nature sine gratia.

¶ 6. Præter. Peccatum postquam actu transit, non remanere reatu secundum Augustinum in lib. de Nuptiis & concupi. in quantum actus peccati præteritus imputatur ad penam, ergo contrario dicitur remitti, secundo quod non imputatur ad penam, secundum illud psalm. 31. Beatus uir cui non imputatur Dominus peccatum: sed imputare uel non imputare potest aliquid tantum in Deo, ergo ad remissionem peccati non requiritur gratia in eo, cui peccatum remittitur.

¶ 7. Præter. Quicumque est totaliter destruendum & confusum, potest totaliter in illud ad destruendum & confusum, quia cessante operatione causæ cessat effectus: sed homo est totaliter causa peccati, ergo totaliter potest in peccatum destruendum uel destruendum, & sic ut uis, homo ad remissionem peccati gratia non indiget.

¶ 8. Præ. Cum peccatum sit in anima, ab illo solo potest

cap. ultimo. tom. 5.

Com. 14. & 34. to. 2.

cap. 10.